

एप्रिल ते नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीत
झालेल्या अतिवृष्टी व अवेळी पावसामुळे
शेत पिकाच्या नुकसानीसाठी बाधित
शेतकऱ्यांना मदत देण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : सीएलएस-२०१६/प्र.क्र.२८२/म-३,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : १९ जुलै, २०१८

वाचा:

- १) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१५/प्र.क्र.४०/म-३, दि.१३.५.२०१५
- २) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.३२४/म-३, दि.०९.१.२०१७
- ३) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.१२३/म-३, दि.२३.५.२०१७

प्रस्तावना:-

माहे एप्रिल, मे व नोव्हेंबर, २०१६ तसेच माहे जून ते ऑक्टोबर, २०१६ या कालावधीत राज्यात अतिवृष्टी व अवेळी पाऊस यामुळे नुकसान झालेल्या शेती पिकाचे नुकसानीसाठी बाधितांना मदत मंजूर करण्यासाठी संदर्भाधिन अनुक्रमांक २ व ३ येथील शासन निर्णयान्वये आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. त्यानुसार बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्यासाठी आवश्यक असलेल्या निधीची मागणी सर्व विभागीय आयुक्तांकडून मागविण्यात आली होती. सर्व विभागीय आयुक्तांकडून प्राप्त झालेल्या निधी मागणीच्या प्रस्तावानुसार आवश्यक निधी वितरीत करण्यास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळास सादर करण्यात आला होता. यासंदर्भात दिनांक ५ जून २०१८ रोजीच्या मंत्रिमंडळ बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार निधी वितरित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

माहे एप्रिल, मे व नोव्हेंबर, २०१६ तसेच माहे जून ते ऑक्टोबर, २०१६ या कालावधीत राज्यात अतिवृष्टी व अवेळी पाऊस यामुळे शेती पिकाचे नुकसानीसाठी बाधितांना मदत वाटप करण्यासाठी या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या परिशिष्ट १ व २ प्रमाणे एकूण रुपये ५१,५२४.०७ लक्ष (रुपये पाचशे पंधरा कोटी चोवीस लक्ष सात हजार फक्त) इतकी रक्कम वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. बाधित शेतकऱ्यांना मदतीचे वाटप करतांना खालील अटी व शर्तीची पूर्तता करण्याची दक्षता घ्यावी :-

- १) महसूल विभाग व कृषि विभागाच्या क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांकडून करण्यात आलेल्या संयुक्त पंचनाम्याच्या आधारे पिकांचे ३३% किंवा त्यापेक्षा जास्त नुकसान झालेल्या प्रकरणी मदत अनुज्ञेय राहिल.
- २) मदतीची रक्कम संबंधित बाधितांच्या बँक खात्यात थेट जमा करण्यात यावी. कोणत्याही बाधितांना रोख अथवा निविष्टा स्वरूपात मदत देण्यात येऊ नये.

- ३) पिकांच्या झालेल्या नुकसानीकरीता मदतीची रक्कम खातेदारांच्या बँक खात्यावर थेट जमा करतांना मदतीच्या रक्कमेमधून कोणत्याही बँकेने कोणत्याही प्रकारची वसुली करू नये.
- ४) सदर रक्कमेचे वाटप पूर्ण झाल्यानंतर, रक्कम वाटप करण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांची यादी त्यांना प्रदान केलेल्या रक्कमेच्या माहितीसह, जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी. तसे केल्याचे प्रमाणपत्र व निधीचा विनियोग केल्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनाकडे पाठविण्यात यावे.
- ५) बाधित शेतकऱ्यांना वाटप करावयाचे मदतीची रक्कम संबंधित शेतकऱ्यांच्या आधार संलग्नित बँक खात्यामध्ये थेट हस्तांतर पध्दतीने (Direct Benefit Transfer) पध्दतीने प्रदान करावी. परंतु एखाद्या व्यक्तीकडे आधार क्रमांक नसेल तर अशी व्यक्ती लाभपासून वंचित राहू नये म्हणून अन्य पर्यायी व व्यवहार्य ओळखपत्राच्या आधारे (उदा. आधार ओळख नोंदणी पावती, भारत निवडणूक आयोगाने दिलेले मतदान ओळखपत्र, आयकर विभागाने दिलेले स्थायी लेखा क्रमांक पत्र (PAN), वाहन चालनाचा परवाना, पारपत्र, बँकेची पुस्तीका) खातरजमा करून प्रदान करण्यात यावी.
- ६) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.३२४/म-३, दि.०९.१.२०१७ व शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.१२३/म-३, दि.२३.५.२०१७ मध्ये नमूद केलेल्या अटी व शर्ती लागू राहतील.

३. या प्रयोजनार्थ होणारा खर्च मागणी क्रमांक सी-६, प्रधान लेखाशिर्ष- २२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०२, पूर, चक्रीवादळे इ., (९१)(०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत (२२४५ २४५२) या लेखाशिर्षाखालील सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षी उपलब्ध असलेल्या तरतूदींमधून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक-विवि/शिकाना/२८४, दिनांक १६ जुलै, २०१८ अन्वये मिळालेल्या संमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०७१९१६३०२३०२१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु. ह. उमराणीकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव
- २) सर्व अप्पर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालयीन विभाग
- ३) सर्व विभागीय आयुक्त,
- ४) सर्व जिल्हाधिकारी,

- ५) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- ६) महालेखापाल -१/२ (लेखाअनुज्ञेयता) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
- ७) महालेखापाल -१/२ (लेखापरिक्षा) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
- ८) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई-३२
- ९) संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १०) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ११) वित्तीय सल्लागार व सहसचिव, मदत व पुनर्वसन, मंत्रालय, मुंबई यांना आवश्यक निधी बीम्स प्रणालीवर वितरित करण्याच्या विनंतीसह अग्रेषित
- १२) महसूल व वन विभागातील सर्व कार्यासने,
- १३) उपसचिव, (आव्यप्र-१/आव्यप्र-२/म-७/म-११/ब-१/पीएसी/पीएसी-१), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) वित्त विभाग (व्यय-१/व्यय-३/अर्थसंकल्प-३/अर्थसंकल्प-६), मंत्रालय, मुंबई.
- १५) म-३ कार्यासन (निवडनस्ती).

प्रत माहितीसाठी अग्रेषित

- १) मा.मंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव
- २) मा.राज्यमंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव.

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०१६/प्र.क्र.२८२/म-३, दिनांक १९ जुलै, २०१८ चे

परिशिष्ट-१

विभाग	जिल्हा	बाधित शेतकऱ्यांची संख्या	बाधित शेतकऱ्यांपैकी पिक विमा न घेतलेल्या शेतकऱ्याची संख्या	पिक विमा न घेतलेल्या शेतकऱ्यांचे एकूण बाधित क्षेत्र (हेक्टर)	पिक विमा नुकसानभरपाईच्या ५०% प्रमाणे आवश्यक निधी (रु. लाखात)
नागपूर	नागपूर	५९३	५७९	२५८.७	१४.१४
एकूण नागपूर विभाग		५९३	५७९	२५८.७	१४.१४
नाशिक	धुळे	४४०	१०४	४९.०१	३.३०
एकूण नाशिक विभाग		४४०	१०४	४९.०१	३.३०
पुणे	सातारा	२५९९	२५९९	२६४.५३	३९.४४
एकूण पुणे विभाग		२५९९	२५९९	२६५	३९.४४
कोकण	पालघर	१५	१५	३.२०	२.४५
	रायगड	१५७	७९	५०.९०	१२.७२
एकूण कोकण विभाग		१७२	९४	५४.१०	१५.१७
एकूण राज्य		३८०४	३३७६	६२६.३४	७२.०५

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०१६/प्र.क्र.२८२/म-३, दिनांक १९ जुलै, २०१८ चे

परिशिष्ट-२

विभाग	जिल्हा	बाधित शेतकऱ्यांची संख्या	बाधित शेतकऱ्यांपैकी पिक विमा न घेतलेल्या शेतकऱ्याची संख्या	पिक विमा न घेतलेल्या शेतकऱ्यांचे एकूण बाधित क्षेत्र(हेक्टर)	पिक विमा नुकसान भरपाईच्या ५०% प्रमाणे आवश्यक निधी (रु.लाखात)
नागपूर	भंडारा	६६६	३२५	९१.७३	१७.८९
एकूण नागपूर विभाग		६६६	३२५	९१.७३	१७.८९
अमरावती	अमरावती	३१८३३	९३१३	१३३५१.१०	७०६.२९
	यवतमाळ	४२६०	३३९३	२९२२.११	९२.९८
	बुलढाणा	३५६२	७०	३०.३७	०.१३
एकूण अमरावती विभाग		३९६५५	१२७७६	१६३०३.५८	७९९.४०
औरंगाबाद	औरंगाबाद	२४८८	२०१९	१४५३.८७	०.५१
	परभणी	३४९८९	३३५७	१७३२.४७	५०.३५
	हिंगोली	२०४८२	७९३४	२२८४.१३	१२७.९०
	नांदेड	६९५६३७	४९३९३९	२९६१८९.१०	२६१९५.९९
	बीड	५२२६५८	१७८०१७	१००३२६.९०	६८१५.४९
	लातूर	४५४४५७	९००२३	८५७०७.०४	५५२१.७२
	उस्मानाबाद	४९९५७३	१२०६४०	११०४९३.८१	११२०६.९३
एकूण औरंगाबाद विभाग		२१५०२८४	८९५९२९	५९८१८७.३२	४९९१८.८९
नाशिक	धुळे	२७७१	७५३	४६२.५०	६४.२८
	नाशिक	१८६५२	४२०	९७.५७	१२.२६
	अहमदनगर	८११०१	३३०६	१७०१.१४	७८.८३
	जळगांव	२१२५	१०९०	६७३.९	७.३५
	नंदूरबार	५४	५४	३५.२६	३.७६
एकूण नाशिक विभाग		१०४७०३	५६२३	२९७०.३७	१६६.४८
पुणे	पुणे	१०१७	९३५	५०५.५०	९८.५७
	सातारा	६	६	४.३४	०.१५
	सांगली	२	२	०.८६	०.१२
	कोल्हापूर	१८३३	१४२३	३३४.३५	८.८५
एकूण पुणे विभाग		२८५८	२३६६	८४५.०५	१०७.६९
कोकण	ठाणे	२७३	२२५	६३.१६	३.०९
	पालघर	४००	४००	११२.१३	२१.८६
	रायगड	१५११३	१५०८८	४४०८.७	३६५.४१
	सिंधुदूर्ग	१९८९	१९८९	२६३.६०	५१.३१
एकूण कोकण विभाग		१७७७५	१७७०२	४८४७.५९	४४१.६७
एकूण राज्य		२३१५९४१	९३४७२१	६२३२४५.६४	५१४५२.०२